

**DRUŠTVO ZA ZAŠTITU BILJA SRBIJE
PLANT PROTECTION SOCIETY OF SERBIA**



**MEĐUNARODNA ORGANIZACIJA ZA SUZBIJANJE ŠTETNIH
ORGANIZAMA - ISTOČNA PALEARKTIČKA REGIONALNA SEKCIJA**

**ВОСТОЧНО-ПАЛЕАРКТИЧЕСКАЯ СЕКЦИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ
ОРГАНИЗАЦИИ ПО БИОЛОГИЧЕСКОЙ БОРЬБЕ С ВРЕДНЫМИ
ЖИВОТНЫМИ И РАСТЕНИЯМИ (ВПРС МОББ)**

Međunarodni skup

**VI KONGRES O ZAŠTITI BILJA SA SIMPOZIJUMOM
O BIOLOŠKOM SUZBIJANJU INVAZIVNIH
ORGANIZAMA**

**VI СЪЕЗД ПО ЗАЩИТЕ РАСТЕНИЙ С
СИМПОЗИУМОМ БИОЛОГИЧЕСКИЙ КОНТРОЛЬ
ИНВАЗИВНЫХ ОРГАНИЗМОВ**

Zbornik rezimea - I

Сборник тезисов - I

Zlatibor - Srbija, 23 - 27. novembar 2009. godine

**Zbornik rezimea radova sa VI Kongresa o zaštiti bilja
Zlatibor, 23-27.novembar 2009.godine
I KNJIGA**

Izdavač:

Društvo za zaštitu bilja Srbije
11080 Beograd 80, Nemanjina 6; p.fah 123
E-mail: plantprs@eunet.rs
Internet: www.plantprs.org.rs

Za Izdavača:

Doc.dr Bojan Stojnić, predsednik Društva

ISBN oznake za kongresni materijal:

Opšti: ISBN 978-86-83017-16-4
I knjiga: ISBN 978-86-83017-17-1
II knjiga: ISBN 978-86-83017-18-8

Tiraž:

1200 primeraka

Realizacija: LEX GRAF, Beograd

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	3
PROGRAMSKI ODBOR.....	8
POMAŽUĆI ČLANOVI DRUŠTVA ZA ORGANIZACIJU SKUPA U 2009.GODINI.....	9
PREDGOVOR.....	10
PREFACE.....	12
SEKCIJE KONGRESA • CONGRESS SECTIONS • СЕКЦИЈАМ СЪЕЗД.....	15
PLENARNI REFERATI • PLENAR SECTION • ПЛЕНАРНЫЕ ЛЕКЦИИ.....	17
PEDESET PET GODINA DRUŠTVA ZA ZAŠTITU BILJA SRBIJE.....	18
РОЛЬ ВОСТОЧНОПАЛЕАРКТИЧЕСКОЙ РЕГИОНАЛЬНОЙ СЕКЦИИ МЕЖДУНАРОДНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ПО БИОЛОГИЧЕСКОЙ ЗАЩИТЕ РАСТЕНИЙ В РАЗВИТИИ БИОЛОГИЧЕСКИХ МЕТОДОВ ЗАЩИТЫ РАСТЕНИЙ.....	21
INTEGRALNA ZAŠTITA BILJA I INOVACIJE U ZAŠTITI BILJA • PEST MANAGEMENT AND INOVATIONS IN PLANT PROTECTION • ИНТЕГРИРОВАННАЯ ЗАЩИТА РАСТЕНИЙ И ИННОВАЦИИ В ЗАЩИТЕ РАСТЕНИЙ.....	29
INTEGRATED PROTECTION OF STORED PRODUCTS.....	30
RAZVOJ PROIZVODA U AGROHEMIJSKOJ I SEMENSKOJ INDUSTRIJI.....	31
1. EFIKASNOST DIATOMEJSKE ZEMLJE ZA ADULTE PIRINČANOG ŽIŠKA (<i>Sitophilus oryzae</i> L.) I KESTENJASTOG BRAŠNARA (<i>Tribolium castaneum</i> Herbst).....	32
2. UTICAJ INERTNIH PRAŠIVA NA POTOMSTVO TRI SKLADIŠNA INSEKTA IZ REDA <i>Coleoptera</i>	33
3. ЛАЗЕР В ИНТЕГРИРОВАННОЙ ЗАЩИТЕ ОЗИМОЙ ПШЕНИЦЫ ОТ БОЛЕЗНЕЙ.....	34
4. EFIKASNOST MEHANIČKIH MERA U SUZBIJANJU PATOGENA <i>Monilinia laxa</i> (Ader. I Ruhl.).....	35
5. <i>IN VITRO</i> EFFECT OF ESSENTIAL OILS FROM SOME AROMATIC AND MEDICINAL PLANTS ON APPLE FRUIT PATHOGENS.....	37
6. UTICAJ ZEMLJIŠNIH BAKTERIJA NA KLIJANJE SEMENA VILINE KOSICE (<i>Cuscuta campestris</i> Yunck.) I LUCERKE.....	38
7. GENETIKA I OPLEMENJIVANJE U CILJU INTEGRALNE ZAŠTITE ŠEĆERNE REPE OD VIRUSA NEKROTIČNOG ŽUTILA NERAVA REPE (BNYVV).....	39
8. ОСОБЕННОСТИ СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМЫ ЗАЩИТЫ САДА ЯБЛОНИ ОТ ВРЕДИТЕЛЕЙ.....	40
9. PLANT HEALTH CLINIC: AN INNOVATIVE PARDIGM FOR PEST CONTROL.....	41
ФИТОПАТОЛОГИЈА • PHYTOPATHOLOGY • ФИТОПАТОЛОГИЈА.....	43
PADLOCK PROBE TECHNOLOGY, VISION OF A UNIVERSAL, MULTIPLEX AND QUANTITATIVE SYSTEM FOR VERSATILE APPLICATIONS.....	44
VIRULENTNOST <i>Blumeria graminis tritici</i> U SRBIJI (1990-2009).....	45
<i>Watermelon mosaic virus</i> - DESTRUKTIVNI PATOGEN ULJANE TIKVE U SRBIJI.....	46
10. ОСНОВНЫЕ ЗАКОНОМЕРНОСТИ ЛЁТА АСКОСПОР ВОЗБУДИТЕЛЯ ФОМОПСИСА ПОДСОЛНЕЧНИКА.....	48

11. BIOLOŠKA I MOLEKULARNA DETEKCIJA STVARANJA SIRINGOMICINA NEKIH SOJEVA <i>Pseudomonas syringae</i>	49
12. CHARACTERIZATION OF BACTERIOPHAGES SPECIFIC TO <i>Xanthomonas euvesicatoria</i>	51
13. ECOLOGY OF <i>Xanthomonas euvesicatoria</i> BACTERIOPHAGES	53
14. PROUČAVANJE OSETLJIVOSTI SOJEVA BAKTERIJE <i>Xanthomonas euvesicatoria</i> (Jones i sar.) PREMA CuSO ₄ , STREPTOMICINU I KASUGAMICINU	55
15. KARAKTERIZACIJA SOJEVA PROUZROKOVAČA BAKTERIOZNE PEGAVOSTI PAPRIKE U SRBIJI.....	56
16. ANALIZA GENOMA SOJEVA <i>Erwinia amylovora</i> ELEKTROFOREZOM U PULSIRAJUĆEM ELEKTRIČNOM POLJU.....	57
17. UPOREĐIVANJE OSETLJIVOSTI I SPECIFIČNOSTI RAZLIČITIH METODA LANČANOG UMNOŽAVANJA DNK ZA DETEKCIJU <i>Erwinia amylovora</i>	59
18. ETIOLOŠKA PROUČAVANJA POJAVE BAKTERIOZNE PJEKAVOSTI LIŠĆA LUBENICE U BANJALUČKOJ REGIJI	60
19. OTPORNOST NEKIH GENOTIPOVA JAROG OVSA IZ KOLEKCIJE EODN PREMA <i>Puccinia coronata avenae</i>	61
20. MEĐUSOBNA ZAVISNOST FUZARIOTOKSINA U KONTAMINIRANOM ZRNU PŠENICE	62
21. PATOGENOST I AGRESIVNOST VRSTA RODA <i>Fusarium</i> NA KLIJANCIMA KUKURUZA.....	63
22. PROPADANJE LISTOVA PŠENICE U ZAVISNOSTI OD BROJA FORMIRANIH PIKNIDA <i>Septoria tritici</i>	65
23. MIKOBOTA ŽUTE LINCURE (<i>Gentiana lutea</i> L.).....	66
24. PROUČAVANJE OSETLJIVOSTI RAZLIČITIH VRSTA PORODICE Cruciferae I NEKIH STRANIH HIBRIDA KUPUSA NA POJAVU <i>Plasmodiophora brassicae</i> U LESKOVCU	67
25. PRILOG PROUČAVANJU PARAZITSKE I SAPROFITSKE MIKOFLORE NA DIVLJOJ TREŠNJI (<i>Prunus avium</i> L.)	68
26. <i>Phytophthora</i> SPECIES CAUSING ROOT AND CROWN ROT ON APPLES IN BULGARIA.....	69
27. ISPITIVANJE PRISUSTVA C-SOJA VIRUSA ŠARKE ŠLJIVE U SRBIJI.....	70
28. PLOVDINA KAO INDIKATOR BILJKA ZA FITOPLAZMU FD NA VINOVOJ LOZI.....	71
29. UTICAJ METEOROLOŠKIH PARAMETARA NA POJAVU I INTENZITET ESKA OBOLJENJA VINOVE LOZE	72
31. BIOLOŠKE KARAKTERISTIKE IZOLATA <i>Botrytis cinerea</i> , PATOGENA KUPINE	73
32. POSLEDICE ŠUMSKIH POŽARA: UTICAJ PARAZITSKE MIKOFLORE NA DALJE PROPADANJE STABALA NA OPOŽARENIM POVRŠINAMA	74
33. PREGLED BOLESTI KOJE SE JAVLJAJU NA CRNOM JASENU (<i>Fraxinus ornus</i> L.).....	75
34. STRUKTURA <i>Heterobasidion</i> INDIVIDUA U SASTOJINAMA SMRČE U NP „KOPAONIK“	77
35. <i>Sphaeropsis sapinea</i> KAO PROBLEM <i>Pinus</i> VRSTA U ŠUMSKIM KULTURAMA I URBANIM SREDINAMA	78
36. FIRST REPORT OF 'Candidatus Phytoplasma asteris' IN <i>Populus nigra</i> L. 'Italica' IN SERBIA	79

PRIMENJENA ENTOMOLOGIJA SA ZOOLOGIJOM • APPLIED ENTOMOLOGY AND ZOOLOGY • ПРИКЛАДНАЯ ЭНТОМОЛОГИЯ И ЗООЛОГИЯ	81
EFFECTS OF PLANT-PLANT COMMUNICATION ON INSECTS BEHAVIOUR	82
PROMENE U PONAŠANJU BILJNIH VAŠIJU POD UTICAJEM MIRISA RAZLIČITIH BILJAKA	83
BROJNOST LARVI GUNDELJA (<i>Coleoptera:Scarabaeidae</i>) U ZEMLJIŠTIMA BAČKE (1976-2008)	84
37. LEAFHOPPERS IN PHYTOPLASMA INFECTED CARROT FIELDS: SPECIES COMPOSITION AND POTENTIAL PHYTOPLASMA VECTORS	85
37A. NASTAVAK ISPITIVANJA OTPORNOSTI NOVOINTRODUKOVANIH SORTI KROMPIRA PREMA <i>Globodera rostochiensis</i> PATOTIP Ro1 U LOKALITETU PLANINA NA JAGODNJI	86
38. KALIFORNIJSKI TRIPS – <i>Frankliniella occidentalis</i> Pergande (Thripidae, Thysanoptera), PRVI NALAZ U CRNOJ GORI	87
39. PESTS ON MEDICINAL PLANTS OF BULGARIA: A SURVEY	88
40. STUDIES ON HARMFUL DIPTERANS ON WINTER WHEAT IN SMALL GRAIN REGIONS OF NORTH BULGARIA	89
41. НОВЫЕ ВРЕДИТЕЛИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КУЛЬТУР НА ЗАПАНОМ КАВКАЗЕ	91
42. INTENZITET POJAVE INSEKATA U ZASADIMA JABUČASTOG VOĆA U JUŽNOJ SRBIJI TOKOM 2005-2008 GODINE	92
43. ŠTITASTE VAŠI IZ FAMILIJE <i>Coccidae</i> NA VOĆKAMA U SRBIJI	93
44. <i>Capnodis tenebrionis</i> L. – ŠTETOČINA OBLAČINSKE VIŠNJE U TOPLIČKOM REGIONU	94
45. <i>Cacopsylla (Hepatopsylla) bidens</i> (Šulc, 1907) (Hemiptera, Psyllidae) NOVA ŠTETOČINA KRUŠKE U SRBIJI	95
46. BIOLOGIJA ŠLJIVINE LISNE BUVE <i>Cacopsylla pruni</i> Scopolli, MALO POZNATE ŠTETOČINE ŠLJIVE	97
47. FERTILITET ŽENKI ŠLJIVINE LISNE BUVE <i>Cacopsylla pruni</i> Scopolli U LABORATORIJI	98
49. ŠTETOČINE JASENA (<i>Fraxinus</i> spp.) I NJIHOV EKONOMSKI ZNAČAJ U ŠUMARSTVU I HORTIKULTURI	99
50. PRENAMNOŽENJE <i>Tomostethus nigratus</i> F. (Hymenoptera: Tenthredinidae) NA URBANOM ZELENILU U BEOGRADU	101
51. ENTOMOFAUNA BAGREMCA (<i>Amorpha fruticosa</i> L.) U SRBIJI	102
52. NAJZNAČAJNIJE ŠTETNE VRSTE INSEKATA I GLJIVA CRNOG I BELOG BORA (<i>Pinus nigra</i> Am. I <i>P. sylvestris</i> L.) U ŠUMSKIM RASADNICIMA SRBIJE....	103
53. PRILOG POZNAVANJU ŠTETNIH SAVIJAČA (<i>Tortricidae</i>) NACIONALNOG PARKA FRUŠKA GORA	104
54. FIRST REPORT OF <i>Cinara curvipes</i> (Patch) (Hemiptera: Aphididae, Lachninae) IN BULGARIA	105
55. PODACI O VRSTAMA FAMILIJE Geometridae (Lepidoptera) U SOMBORU KOJE SU U EVROPI OKARAKTERISANE KAO INVAZIVNE	106
HERBOLOGIJA • HERBOLOGY • ГЕРБОЛОГИЯ	107
DOSE-RESPONSE CURVES FOR WEED CONTROL: EXAMPLES WITH HERBICIDES AND FLAMING	108
SPONTANO UKRŠTANJE GAJENOG SUNCOKRETA TOLERANTNOG NA HERBICIDE ALS INHIBITORE SA SAMONIKLIM OSETLJIVIM SUNCOKRETOM	110

CORRELATIVE DEPENDENCIES BETWEEN THE DENSITY AND GROWTH PARAMETERS OF <i>Amaranthus hybridus</i> L.	112
56. POJAVA I ŠIRENJE INVAZIVNIH KOROVSKIH VRSTA SA POSEBNIM OSVRTOM NA <i>Ambrosia artemisiifolia</i> L. NA JUGU SRBIJE.....	113
57. INVAZIVNA I EKONOMSKI ŠETNA VRSTA <i>Asclepias syriaca</i> L.....	114
58. ВИДОВОЕ РАЗНОБРАЗИЕ И СТЕПЕНЬ ЗАСОРЕНИЯ СОРНЯКАМИ В ПОСЕВАХ ПШЕНИЦЫ В БОЛГАРИИ.....	115
59. ISPITIVANJE BANKE SEMENA KOROVA U USEVU PŠENICE.....	116
60. UTICAJ GLOBALNIH KLIMATSKIH PROMENA NA POJAVU I ŠIRENJE VOLOVODA U SRBIJI.....	117
61. UTICAJ GUSTINE SETVE SEMENSKOG ITALIJANSKOG LJULJA (<i>Lolium italicum</i> L.) I ZASTUPLJENOSTI <i>Galium aparine</i> L. NA PRINOS USEVA.....	119
62. KOROVSKA VEGETACIJA USEVA LUCERKE (<i>Medicago sativa</i> L.) NA PODRUČJU SREMA.....	120
FITOFARMACIJA • PHYTOPHARMACY • ФИТОФАРМАЦИЈА	121
THE IMPORTANCE OF HERBICIDE SAFENERS IN CHEMICAL WEED CONTROL	122
FITOTOKSIČNI EFEKTI MEŠAVINA FUNGICIDA, INSEKTICIDA I NEPESTICIDNIH JEDINJENJA.....	122
PROMENA OSETLJIVOSTI <i>Venturia inaequalis</i> NA FUNGICIDE IZ GRUPE STOBILURINA I TRIAZOLA	123
ISPITIVANJE EFIKASNOSTI FUNGICIDA U SUZBIJANJU LJUBIČASTE PEGAVOSTI I IZUMIRANJA IZDANAKA KUPINE (<i>Septocya ruborum</i>).....	124
64. ЭКОЛОГИЗАЦИЯ ХИМИЧЕСКОГО МЕТОДА БОРЬБЫ С СОРНЯКАМИ.....	125
65. ГЕРБИЦИДНЫЕ АНТИДОТЫ: ИЗЫСКАНИЕ И ПРИМЕНЕНИЕ	127
66. SPECIES AND CULTIVAR SENSITIVITY OF CEREAL CROPS TO THE HERBICIDE PYROXULAM.....	128
67. MOGUĆNOSTI SUZBIJANJA KOROVA U TOLERANTNOM HIBRIDU SUNCOKRETA (PR64A31) PRIMENOM HERBICIDA TRIBENURON- METILA	129
68. TANGENTA – NOVI PREPARAT NA BAZI SULKOTRIONA ZA SUZBIJANJE KOROVA U USEVU KUKURUZA.....	130
68A. "STARI" I "NOVI" HERBICIDI ZA SUZBIJANJE KOROVA U KUKURUZU - PREDNOSTI I MANE.....	131
69. UTICAJ PROTEKTANTA CIPROSULFAMIDA NA SELEKTIVNOST IZOKSAFLUTOLA PREMA INBRED LINIJAMA KUKURUZA.....	133
70. UTICAJ GLIFOSAT- TRIMEZIJUMA NA SADRŽAJ ŠIKIMINSKE KISELINE KOD OTPORNE (GMO) I OSETLJIVE LINIJE SOJE	134
71. NEKA ISKUSTVA U SUZBIJANJU KOROVA U SOJI NA PODRUČJU LESKOVCA	136
72. EFFECTIVENESS OF NEW FUNGICIDE MIXTURE FOR CONTROL <i>Phytophthora infetans</i> (Mont.) de Bary IN POTATO	137
73. EFIKASNOST NOVIH PREPARATA ZA SUZBIJANJE PROUZROKOVAČA PLAMENJAČE KROMPIRA.....	138
74. FUNGICIDNO-AKARICIDNI EFEKTI ULJNE FORMULACIJE Cu - HIDROKSIDA	139
75. EFIKASNOST PREPARATA ZA SUZBIJANJE <i>Monilinia laxa</i> (Ader. i Ruhl.) U ZASADU VIŠNJE.....	140
76. STATUS DELTAMETRINA U SUZBIJANJU NEKOLIKO INSEKATSKIH VRSTA..	141

77. ISPITIVANJE MOGUĆNOSTI HEMISKOJ SUZBIJANJA ŠTETNIH INSEKATA IZ RODA <i>Ceuthorrhynchus</i> spp. NA ULJANOJ REPICI.....	142
78. MOGUĆNOST SMANJENJA ŠTETA NA ULJANOJ REPICI PROUZROKOVANIH REPIČINIM PIPAMA (<i>Ceuthorrhynchus</i> spp.).....	143
79. TOKSIČNOST KONTAKTNIH INSEKTICIDA ZA ADULTE RAZLIČITIH POPULACIJA ŽITNOG ŽIŠKA (<i>Sitophilus granarius</i> L.) PRETHODNO IZLAGANE NA TEMPERATURI OD 5°C	144
80. EFEKTI SPIROMESIFENA NA REPRODUKTIVNI KAPACITET <i>Tetranychus urticae</i> Koch (Acari: Tetranychidae).....	145
81. MOGUĆNOST PRIMENE ZRNA TRITIKALE-A KAO NOSAČA AKTIVNE MATERIJE BROMADIOLON ZA SUZBIJANJE POLJSKE VOLUHARICE U LUCERKI.....	146
82. EFIKASNOST RODENTICIDA NA BAZI VITAMINA D3 ZA SUZBIJANJE GLODARA U MLINOVIMA	147
83. UTVRĐIVANJE ATRAKTIVNOSTI MOLUSKOCIDNIH MAMACA ZA <i>Arion lusitanicus</i> Mabilie	148
TOKSIKOLOGIJA I EKOTOKSIKOLOGIJA • TOXICOLOGY	151
PRINCIPLES OF MONITORING OF PESTICIDE RESIDUES AND BULGARIAN EXPERIENCE AFTER EU ACCESSION	152
ODREĐIVANJE FUMONIZINA U KUKURUZU I PŠENICI I NJIHOVIM PROIZVODIMA METODOM LC-MS/MS.....	153
84. OSTACI ATRAZINA I NJEGOVIH METABOLITA U PODZEMNIM VODAMA BAČKE	154
85. ODREĐIVANJE OSTATAKA CIPRODINILA I FLUDIOKSONILA U MALINAMA TEČNOM HROMATOGRAFIJOM (RP-HPLC).....	155
AUTORIZOVANE DISKUSIJE I REKLAMNA PREDAVANJA.....	157
REGISTRACIJE PREPARATA ZA ZAŠTITA BILJA U SRBIJI KAO PREPREKA ZA UVOĐENJE MEĐUNARODNIH STANDARDA	158
PRAVILAN IZBOR, UPOTREBA I PRIMENA FUNGICIDA U ZAŠTITI ŠLJIVE NA TERITORIJI NIŠAVSKOG OKRUGA U 2008. GODINI.....	159
SUZBIJANJE KOROVA U USEVU KUKURUZA	160
HARPUN (A.M. PIRIPROKSIFEN) NOVI PREPARAT ZA SUZBIJANJE JABUKINOG SMOTAVCA I BELE LEPTIRASTE VAŠI.....	162
INDEKS AUTORA.....	163
POMAŽUĆI ČLANOVI DRUŠTVA ZA ORGANIZOVANJE KONGRESA 2009. GODINE ..	167

Maglić, Vajska, Žabalj, Bač, Despotovo i Ratkovo). Uzorci od po 3 kg zemlje uzeti su sa svake parcele u više ponavljanja i to sa dubine od 0-10cm, 10-20cm i 20-30cm (metod Conn,1987 i Shartt, 1998). Dobijeni rezultati ukazuju na zastupljenost različitih korovskih vrsta na različitim lokalitetima i različitim dubinama zemljišta. Na površinama gde je gajena pšenica u Bačkom Magliću, zabeleženo je prisustvo semena 13 korovskih vrsta, među kojima je dominirala vrsta *Polygonum persicaria* sa 2819 semena/m² na dubini do 10cm, 3625 semena/m² na 10-20cm dubine i 1431 semena/m² na dubini 20-30cm. Na lokalitetu Vajska, nađena su semena 8 korovskih vrsta, od kojih je dominiralo seme korovske vrste *Amaranthus retroflexus* sa 419 semena/m² na dubini 0-10cm, 437 semena/m² na dubini 10-20cm i 337 semena/m² na 20-30cm dubine. Od 11 determinisanih korovskih vrsta na lokalitetu Žabalj, konstatovana je dominantnost semena korovske vrste *Amaranthus retroflexus*. Količina semena je bila najveća u obradivom sloju od 0-10cm (550 semena/m²) a najmanja u sloju od 10-20cm (244 semena/m²). Na površini pod usevom pšenice na lokalitetu Bač, konstatovano je prisustvo semena 18 korovskih vrsta, od kojih je utvrđeno najviše semena vrste *Amaranthus retroflexus* na svim ispitivanim dubinama, i veće količine semena *Polygonum lapathifolium* i *Stachys annua* (posebno u sloju od 0-10cm). Slični rezultati dobijeni su na lokalitetu Despotovo, gde je od 12 determinisanih korovskih vrsta dominirala semena vrsta *Amaranthus retroflexus*, *Stachys annua* i *Chenopodium album*, pri čemu ih je najviše bilo u sloju 20-30cm, a najmanje u sloju 0-10cm. Od 15 determinisanih korovskih vrsta na lokalitetu Ratkovo, dominantan je bio *Amaranthus retroflexus* sa 314 semena/m² na dubini od 0-10cm, 305 semena/m² na dubini 10-20cm i 258 semena/m² do 30cm dubine zemljišta. Vrsta *Solanum nigrum* bila je na drugom mestu po zastupljenosti, sa najvećom količinom semena u najdubljem ispitivanom sloju (234 semena/m²), a potom vrsta *Datura stramonium* sa nešto većom količinom semena u najplićem sloju zemljišta (134 semena/m²).

poster

60. UTICAJ GLOBALNIH KLIMATSKIH PROMENA NA POJAVU I ŠIRENJE VOLOVODA U SRBIJI

Maširević Stevan, Medić Pap Slađana

Univerzitet u Novom Sadu - Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, Srbija

stevanm@polj.ns.ac.yu

Promena klime ne utiče samo na gajenje biljke već dovodi do promene u razvoju štetnih organizama. Klimatske promene utiču na rezistentnost biljaka domaćina i dovode do promena u interakciji domaćin

patogen. Najčešće promene se dešavaju u prostornoj distribuciji štetnih vrsta i one mogu ugroziti njihovu efikasnu kontrolu. Kao direktna posledica klimatskih promena utvrđena je pojava novih bolesti, štetočina i korova u Austriji, Grčkoj, Italiji, Poljskoj, Rusiji i Srbiji.

Volovod je uzrokuje ozbiljne ekonomske štete na suncokretu koji se gaji u toplim, aridnim regionima oivičenim Sredozemnim i Crnim morem. Invazivni potencijal parazitnih cvetnica iz roda *Orobanche* je značajan u svim tropskim i suptropskim zemljama, ali i u većini zemalja umerenog klimata u kojima se može javiti neka od vrsta iz ovog roda. Sa predviđenim promenama klime u vidu viših temperatura i suše u mnogim područjima u svetu vrste roda *Orobanche* mogu predstavljati značajniju pretnju širenjem na sever Evrope. U vezi s' ovim ukoliko se ne bude vršila kontrola uvoza semena i edukacija proizvođača postoji mogućnost da se volovod proširi na velike površine.

Globalno otopljanje može takođe uticati na distribuciju i širenje volovoda i u našoj zemlji. Od ukupno opisanih 99 vrsta u svetu iz roda *Orobanche*, u Srbiji je do sada opisano 26 vrsta, 56 varijeteta i 226 formi. Najznačajniji patogen suncokreta je *Orobanche. cumana* Wallr (*sin. O. cernua* Loef.), a u poljoprivrednoj proizvodnji mogu se javiti i sledeće vrste: *O. coerulescens*, *O. minor*, *O. ramosa*, *O. brassicae*, *O. aegyptica*, *O. Crenata*, pri čemu poslednje dve vrste nisu do sada opisane u Srbiji. Volovod se pored suncokreta, najčešće javlja na paradajzu i duvanu.

Do epifitotičnog širenja volovoda u Srbiji došlo je početkom 90-tih godina prošlog veka što se nastavilo i do današnjih dana. Analizom populacije volovoda, na bazi reakcije diferencijalnih linija suncokreta, ustanovljeno je da se radi o rasi E, a dalja analiza populacije je u toku.

Najefikasniji i ekonomski najisplativiji način suzbijanja volovoda je gajenje otpornih hibrida suncokreta, uključujući i IMI otporne hibride suncokreta. Strategija u prevenciji širenja volovoda treba da obuhvati iznalaženje novih izvora otpornosti (kako u gajenim tako i u divljim srodnicima roda *Heliathus*) koji bi se koristili u selekciji pri stvaranju novih tolerantnih hibrida suncokreta. S' obzirom na veličinu semena volovoda karantinske mere u prometu semena predstavljaju veoma važnu preventivnu meru u suzbijanju ove parazitne cvetnice, odnosno u prevenciji kontaminacije novih proizvodnih regiona. Konstantan monitoring populacije volovoda uz upotrebu najsavremenije molekularne dijagnostike je veoma značajan u cilju blagovremenog otkrivanja pojave novih, virulentnijih rasa. Ovo je posebno važno za našu zemlju kada se zna da je u okruženju došlo do promene u populaciji, odnosno do pojave novih virulentnijih rasa. Gajenjem IMI otpornih hibrida suncokreta i hibrida tolerantnih na volovod deluje i u svrhu smanjenja populacije ovog parazita i prevencije pojave epidemije.